

Olje- og energidepartementet
v/Statsråd Odd Roger Enoksen
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Oslo, 11. januar 2006

ok 41000500 brv oed 141205
e-mail: oyvind.kraft@bwjus.no

**ANMODNING FRA SANDØY VINDKRAFT AS OM GJENINNFØRING AV
PRODUKSJONSSTØTTE FOR VINDKRAFTANLEGG SOM BLE BYGGET
FØR 01.01.2004.**

I. INNLEDNING OG SAMMENDRAG.

1. Innledning.

Denne henvendelsen fremsettes på vegne av Sandøy Vindkraft AS (Sandøy Vindkraft), som er en mindre vindkraftprodusent beliggende i Sandøy kommune i Møre og Romsdal fylke. Selskapet, som er heleid av det kommunalt eide Sandøy Energi AS, har bygget 5 vindmøller à 750 kW på Harøya, som til sammen produserer ca. 9,5 GWh/år.

Jeg viser til brev 24.11.2005 til Dem fra Sandøy Vindkraft AS vedr. ovennevnte sak. I dette brevet redegjøres nærmere for saken, i tillegg til det som er anført i nevnte brev og i vedlegget fra Energibedriftenes landsforening.

Under dette punkt I gis et sammendrag av saken, og det anmodes om at produksjonsstøtten for vindkraft bygget før 01.01.2004 gjeninnføres.

En mer utførlig fremstilling av saken, med henvisninger til stortingsdokumenter mv. er gitt nedenfor under punkt II.

bjerknes wahl-larsen as

Kronprinsens gate 5
0251 Oslo
Telefon 22 01 06 70
Telefaks 22 01 06 71
E-post firmapost@bwjus.no
Internett www.bwjus.no

Org. nr. 988 987 654
Bank 6001 05 03895
Klient kto. 6001 05 40499

Karl Wahl-Larsen (H)
Tor Gresseth
Øyvind Kraft (H)
Kristin Hegstad (H)
Tallag Andersen (H)

Per Conradi Andersen (H) (LL.M)
Christian Poulsson
Merete Bårdsen
I kontorfellesskap
Christian B. Herlofson (H)

2. Sammendrag.

Det har i flere år vært en politisk målsetting å satse på miljøvennlig vindkraft. I St. prp. nr 54 (1997-98) og St. meld. nr 29 (1998-99) understreket myndighetene således at man ville satse på utbygging av vindkraft, bl.a. ved å stimulere til investeringer gjennom produksjonsstøtte i tillegg til investeringsstøtte. Det er redegjort nærmere for proposisjonen og meldingen nedenfor under pkt II.

Sandøy Vindkraft foretok i 1999 store investeringer ved å bygge ut vindmøller. Disse investeringene ble foretatt nettopp fordi vindkraft var et miljømessig satsningsområde, og i tillit til at den statlige produksjonsstøtten for vindkraft som da var etablert ville bli opprettholdt gjennom den bedriftsmessige avskrivningstiden for anleggene på 20 år. Uten slik støtte ville utbyggingen være et tapsprosjekt, og ville ikke blitt gjennomført.

Etter bare 4 år ble imidlertid produksjonsstøtten avviklet fra 01.01.2004, med den begrunnelsen at den var lite brukt og at et norsk-svensk elsertifikatmarked var under utvikling.

Ut fra de forslagene til sertifikatmarked som nå foreligger vil imidlertid vindkraftverk som er bygget før 01.01.2004 falle utenfor sertifikatordningen. Dette gjelder anleggene til Sandøy Vindkraft og for øvrig også anleggene til de tre andre "pionerutbyggerne" (Nord Trøndelag Elektrisitetsverk, Agder Energi AS og Kvalheim Kraft AS), som også var tidlig ute med å bygge ut vindkraft.

Slik situasjonen er pr. i dag vil m.a.o. Sandøy Vindkraft verken få produksjonsstøtte eller kunne få inntekter under elsertifikatordningen, noe som fremstår både som utilsiktet og svært urimelig. Fra å være et anlegg som man ut fra de opplysningene som forelå da de ble bygget trodde ville gå i balanse har det blitt et tapsprosjekt.

Det er riktig at den statlige produksjonsstøtteordningen var lite brukt i perioden 2001-30.06.2003. Det skyldtes imidlertid ikke at det ikke var behov for støtte, men at det i Nederland var etablert en støtteordning som var bedre enn den norske, og som også kunne brukes av norske vindkraftprodusenter. I disse årene brukte derfor Sandøy Vindkraft (og de andre norske vindkraftprodusentene) den nederlandske støtteordningen, i stedet for den norske.

Den nederlandske ordningen opphørte imidlertid 30.06.2003, og behovet for en norsk støtteordning ble igjen like sterkt som tidligere.

Det må antas at årsaken til at den norske støtteordningen falt bort var at de sentrale myndighetene la til grunn at stønadsbehovet var langt mindre enn det reelt var da forslaget til statsbudsjettet for 2004 ble lagt frem i oktober 2003. På det tidspunktet hadde alle de fire pionerprodusentene et åpenbart behov for støtte, men dette var ikke klart for myndighetene fordi produsentene ikke hadde brukt de norske støtteordningene de siste årene. Støtteordningen falt derfor antagelig bort pga. en misforståelse, og ikke fordi man mente at vindkraften ikke lenger hadde behov for støtte, eller ikke lenger var stønadsberettiget.

Langsiktighet er avgjørende når det skal tas stilling til større investeringsbeslutninger innen vindkraftproduksjon. Dette er understreket i St. meld. nr. 47 (2003-2004) om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., hvor det under pkt. 9.3 om regulering av sertifikatmarkedet heter:

"Ei sertifikatordning kan samanliknast med driftsstønad på den måten at stønaden vil tilkomme prosjektet gjennom heile eller delar/av levetida, jf. også drøftingane i Gassmeldinga. For investorane vil ein langsiktig sertifikatmarknad vere med på å redusere uvissa knytt til ei eventuell investering."

"Spesielt for vindkraft og vasskraft, som har høge investeringskostnader, er det viktig at sertifikatmarknaden er langsiktig."

På denne bakgrunn uttalte departementet at en kvotefastsetting trolig burde gi grunnlag for et marked som skal vare i minst 20 år.

Det siterte gjelder det planlagte sertifikatmarkedet og den vindkraftproduksjonen som vil falle inn under denne fordi den bygges etter 01.01.2004. Men akkurat de samme hensyn til langsiktighet gjelder for de tidlige vindkraftprodusentene som bygget sine anlegg før 2004, og investerte i berettiget tro på at man kunne regne med produksjonsstøtte i mange år. Det er ingen grunn til at de som bygget vindkraft som myndighetene oppfordret til under produksjonsstøtteregimet skal komme dårligere ut enn de som bygger ut etter 2004 og som får nytte godt av sertifikatmarkedet (hvis de ønsker det). For ordens skyld nevnes at de som bygget ut vannkraft før 2004 kommer i en annen situasjon, fordi vannkraftutbygging normalt har bedre lønnsomhet enn vindkraft.

Det kan ikke ha vært Stortingets mening å få kraftselskap til å foreta store investeringer i vindkraftverk ved å forespeile dem langsiktig produksjonsstøtte, for deretter etter noen få år å fjerne denne støtteordningen som dannet grunnlaget for investeringene. Riktignok var produksjonsstøtten avhengig av årlige bevilgninger, men i motsetning til vanlige skatter og avgifter var den tuftet på et langsiktig regime, jf. blant annet ovennevnte storingsdokumenter. Etter Sandøy Vindkrafts mening har derfor politikerne

en forpliktelse til å sørge for at produksjonsstøtten opprettholdes, eller at det etableres en ny tilsvarende ordning.

På denne bakgrunn ber Sandøy Vindkraft AS om at den tidligere produksjonsstøtteordningen gjeninnføres, og med virkning fra 01.01.2004. På den måten kan man gjenopprette den situasjonen som produsentene la til grunn ville vedvare da de foretok sine investeringer.

Gjeninnføringen av ordningen vil bare få marginale økonomiske konsekvenser for staten, idet den bare vil få virkning for de få produsentene som var spesielt tidlig ute med å investere i grønn og miljøvennlig vindkraft. Til illustrasjon kan nevnes at støtten for Sandøy Vindkraft ville ha utgjort kr. 0,47 mill. for 2004, og kr. 0,48 mill. for 2005.

En gjeninnføring vil imidlertid få svært stor økonomisk betydning for Sandøy Vindkraft. Gjennom de 6 årene vindmøllene har vært i drift har selskapet fått et akkumulert underskudd i tapt egenkapital, konsernbidrag fra morselskapet og utskifting av samtlige gir på til sammen kr. 4,7 mill. Dette er dramatisk for et lite selskap som Sandøy Vindkraft og eieren Sandøy kommune.

II. BAKGRUNN.

1. Innledning.

I dette kapitlet redegjøres kronologisk for de rammebetingelsene vindkraftutbyggere ble forespeilet i 1998-1999, de støtteordninger som ble etablert, om vindmølleutbyggingen i Sandøy, og om bortfallet av støtteordningene.

2. St. prp. nr. 54 (1997-98) og Inst. S. nr. 247 (1997-1998)

I St. prp. nr. 54 (1997-98) hvor Regjeringen gjennomgikk anbefalingene fra Grønn skattekommisjon ble det blant annet foreslått at vindmøller skulle fritas for investeringsavgift og at det skulle gis statlig tilskudd til drift av vindmøller som svarer til halv forbruksavgift på elektrisitet. Fra sammendraget i proposisjonen hitsettes:

"Disse tiltakene vil stimulere til investeringer i vindmøller, bioenergianlegg og varmepumper, og dermed bidra til å styrke de fornybare energikildenes rolle i energiforsyningen."

Fra kap. 3.7 om tilskudd til vindkraftproduksjon m.v. hitsettes:

"Vindkraftanlegg."

Investeringer i vindkraftanlegg har høye kapitalkostnader og er i dag i liten grad bedriftsøkonomisk lønnsomme. Det har derfor vært liten aktivitet på utbyggingssiden. Det er i dag installert knapt 4 MW vindkraft i Norge. Årlig kan det produseres om lag 0,01 TWh. Det er imidlertid registrert økende interesse for utbygging av vindkraftanlegg"

Fra samme kapittel hitsettes videre:

"For ytterligere å stimulere til økt produksjon av vindkraft foreslår Regjeringen at det innføres et statlig tilskudd finansiert over budsjettets utgiftsside til vindkraftproduksjon tilsvarende halvparten av forbruksavgiften på elektrisk kraft pr kWh produsert kraft. I 1998 utgjør dette 2,875 øre/kWh."

Fra Inst. S. nr. 247 (1997-98) fra finanskomiteen om grønne skatter hitsettes fra pkt. 2.9.2:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er opptatt av å styrke nye fornybare energikilders plass i energiforsyningen.

Komiteens flertall sluttet seg deretter til proposisjonens forslag om produksjonstilskudd til vindkraftanlegg tilsvarende halv el-avgift produsert.

3. St. meld. nr. 29 (1998-99) om energipolitikken (Energimeldingen).

Energimeldingen ble godkjent i statsråd 19.03.1999.

Fra kapittel 1.2 om "mål og strategier" hitsettes:

"I de nærmeste årene vil Regjeringen stimulere til å utvikle fornybare energikilder gjennom et omfattende utviklingsprogram. Målet er en utbygging av vindkraft på 3 TWh/år , innen 2010."

Fra kapittel 4.8.1 om tilskudd hitsettes:

"For å nå målene som er satt opp, er det nødvendig med en ytterligere impuls til omlegging gjennom langsiktige rammer for tilskudd. Langsiktighet er viktig fordi investeringer som bygger opp under omleggingen vil komme over tid. Troverdige rammer er en forutsetning for at produsenter, forbrukere, netteiere og øvrige aktører opptrer i tråd med Regjeringens mål."

(Våre understrekninger)

Det som ble anført i St.prp. nr. 54 (1997-98), Inst. S. nr. 247 (1997-98) og St. meld. nr. 29 (1998-99) dannet bakteppet for investeringsbeslutningen i Sandøy Vindkraft våren 1999.

4. Den etablerte produksjonsstøtten.

I samsvar med de Stortingsdokumentene det er vist til ovenfor ble fra og med 1999 etablert en produksjonsstøtteordning rettet mot vindkraft, som ble forvaltet av Olje- og energidepartementet. Støttesatsen tilsvarte halv el-avgift pr. kWh og ble utbetalt etter søknad fra produsent, i henhold til retningslinjer for tilsagn og utbetaling av produksjonsstøtte til vindkraft. Støtteordningen ble fra 1999 forvaltet av NVE, men ble fra og med 2002 forvaltet av Enova.

På NVEs hjemmesider for produksjonsstøtte til vindkraft i 2003 er det anført at

"Produksjonsstøtte til vindkraft skal kompensere for deler av merkostnadene som hefter ved vindkraftproduksjon sett i forhold til øvrige støtteordninger og prisnivået i kraftmarkedet."

5. Utbyggingen av vindmøller i Sandøy.

Våren 1999 fikk Sandøy Vindkraft anleggskonsesjon for bygging av 5 stk. vindmøller på Harøya. Etter at investeringsbeslutningen var tatt ble vindmøllene bygget ut høsten 1999. De kom i produksjon i desember 1999.

Bygging av vindmøller var et betydelig løft for et lite selskap, og helt avhengig av støtteordningene. Inntekter ved salg av vindkraft kunne ikke på noen måte alene forsvare investeringene.

Investeringen og utbyggingen ble derfor foretatt i tillit til at de støtteordningene som var etablert var langsiktige. Selskapet fikk dekket 25% av byggekostnadene som investeringsstøtte og fikk årlig driftstilskudd tilsvarende halv elektrisitetsavgift.

Utbyggingen medførte at selskapet i løpet av en 5-årsperiode produserte ca. 45 GWh miljøvennlig grønn kraft, samt at distriktet oppnådde en ENØK-gevinst på ca. 4,5 GWh pga. redusert tap i det lokale nettet som ligger i enden av et stort regionalnett.

6. Den videre utviklingen i støtteordningene.

Sandøy Vindkraft mottok produksjonsstøtte fra oppstarten i 1999 og frem til 2001.

I 2001 ble det imidlertid i Nederland innført et støttesystem for fornybar kraftproduksjon som fungerte slik at selskaper som leverte fornybar energi fikk

skattereduksjoner. Systemet var ikke begrenset til nederlandske produksjonsanlegg, og kunne derfor også nyttes av norske produsenter. Det ble således etablert en ordning med salg av grønne RECS-sertifikater til nederlandske selskaper. I dette sertifikatet var innbakt en ordning som innebar at produsenten også mottok produksjonsstøtte.

Vindkraftanleggene ble registrert og godkjent for utstedelse av RECS-sertifikater. Den fysiske kraften ble solgt i spotmarkedet på Nord-Pool, mens de miljømessige fordelene den fornybare vindkraften ga ble solgt som RECS-sertifikater i det internasjonale, frivillige sertifikatmarkedet.

Når vindkraften ble solgt på denne måten oppnådde produsentene høyere pris enn om man hadde utnyttet den norske produksjonsstøtten. Dette innebar at den norske støtteordningen ble avlastet, og Sandøy Vindkraft søkte ikke om produksjonsstøtte i Norge for årene 2001, 2002 og frem til 30.06.2003 da Nederland avvirket ordningen med produksjonsstøtte til norske vindkraftprodusenter.

Fra dette tidspunktet ønsket Sandøy Energi og de tre andre tidlige vindkraftprodusentene igjen å gå over til den norske produksjonsstøtteordningen.

For siste halvår 2003 fikk Sandøy Energi således igjen utbetalt produksjonsstøtte, men først etter at Olje- og energidepartementet 18.01.2005 hadde avgjort en klage fra bl.a. Sandøy Vindkraft over Enovas avslag om å yte produksjonsstøtte for annet halvår 2003.

Ordningen med norsk produksjonsstøtte falt deretter bort med virkning fra 01.01.2004. Etter dette tidspunktet er det ikke utbetalt produksjonsstøtte.

På grunn av sertifikatsalget til Nederland var det m.a.o. i 2002 liten etterspørsel etter norsk produksjonsstøtte. I forslaget til statsbudsjett for 2004, som ble lagt fram i oktober 2003, var produksjonsstøtten for vindkraft foreslått fjernet. Budsjettproposisjonen grunnga dette på følgende måte:

- I 2002 fikk 90 prosent av vindkraftproduksjonen støtte via sertifikateksport til Nederland. Bare 10 prosent utnyttet den norske produksjonsstøtten.
- Et norsk-svensk elsertifikatmarked var under utvikling.

Ingen av disse momentene var imidlertid relevante ved vurderingen om støtteordningen burde oppheves; den nederlandske ordningen hadde falt bort, og de tidlige vindkraftprodusentene vil ikke kunne nyte godt av sertifikatmarkedet fra 2007.

Bortfallet av produksjonsstøtte framstår derfor som et arbeidsuhell, i og med at grunnlaget for forslaget om å ta støtten bort var feilaktig.

Hvis produksjonsstøtteordningen ikke gjeninnføres vil det bedriftsøkonomisk antagelig være et alternativ for Sandøy Vindkraft å rive de eksisterende vindmøllene, og i stedet bygge nye som kan komme inn under den nye sertifikatordningen. Samfunnsmessig er imidlertid dette en lite heldig løsning.

Med vennlig hilsen
BJERKNES WAHL-LARSEN ANS

Øyvind Kraft